

Hodnotenie kvality života zázemia Trnavy z pohľadu jej obyvateľov

(Výsledky sociologického výskumu)

Life quality evaluation of the surroundings of Trnava from the viewpoint of its inhabitants

(Results of the sociological research)

MOYZEOVÁ Milena

Abstract

Evaluation of quality of life is not possible to realize without good local knowledge. In scientific researches and proposals of developing conceptions therefore it is necessary to start not only from scientific knowledge, but it is important to accept unique and individuality of settlements as well as the opinion of local inhabitants. The paper presents the results of the sociological research, which was realized in selected rural settlements in the district of the town of Trnava. It documents the views and attitudes of inhabitants on environmental, economic, cultural and social problems and quality of life. The results of the sociological research included into the proposals of management measures can contribute to the overall improvement of inhabitants' life quality in evaluated settlements.

ÚVOD

Kvalita života je výsledkom spolupôsobenia sociálnych, ekonomických, zdravotných a environmentálnych podmienok, ktoré sa týkajú ľudského a spoločenského rozvoja. Na jednej strane ide o objektívne podmienky a predpoklady pre dobrý život, ktoré nám poskytujú okolie v ktorom žijeme, pracujeme a relaxujeme. Na druhej strane ide o naše subjektívne pocity ktorými kvalitný život vnímame a prežívame. V súčasnosti nie je jednotné stanovisko k obsahu pojmu kvalita života a k spôsobu jej merania. Kvalita života vyjadruje určitú mieru alebo stupeň, ktorý variuje od nízkej hodnoty po vysoké (Kreidl, 2001). Výskum kvality života úzko súvisí z hodnotením a vnímaním kvality životného prostredia, ktorému sa venujú predovšetkým geograficky orientované práce autorov Harlant (1999), Ira (1999), Podolák (1999), Huba (1996), Kollár (1997), Mládek (1993), Pašiak (1997) a pod., zamerané na hodnotenie kvality sídiel na základe občianskej vybavenosti, kvality domového a bytového fondu, technickej vybavenosti, dochádzky za prácou mimo obce, úmrtnosti a pod. Krajinnoekologické výskumy vychádzajú z komplexného hodnotenia zmien krajinnej štruktúry, z hodnotenia vplyvu antropogénnych aktivít na zložky krajiny ale aj z hodnotenia vplyvov z pohľadu obyvateľov (Moyzeová, 2004).

Hodnotenie kvality života v sídlach nie je možné realizovať bez dobrých lokálnych znalostí. Pri vedeckých výskumoch a návrhoch rozvojových koncepcií je preto potrebné vychádzať nielen z vedeckých poznatkov ale je dôležité akceptovať aj unikátnosť a individualitu sídiel a názory miestnych obyvateľov. Predkladaný príspevok prezentuje výsledky sociologického výskumu realizovaného vo vybraných vidieckych sídlach okresu Trnava. Dokumentuje názory a postoje obyvateľov na environmentálne, ekonomické, kultúrne a sociálne problémy a na kvalitu života. Výsledky sociologického výskumu zahrnuté do návrhov manažmentových opatrení môžu prispieť k zlepšeniu celkovej kvality života obyvateľov v hodnotených sídlach.

MATERIÁL A METÓDY

Použitou výskumnou technikou sociologického výskumu bol dotazník, ktorý pozostával z dvoch častí. Personálna časť sa týkala osobných charakteristík (uvedené v tab. 1-6). Druhú časť tvorilo 17 otázok z oblasti životného prostredia. V dotazníku boli využité uzavreté otázky, ktoré mali vopred stanovené varianty odpovedí (dichotomické aj škálované) a otázky poloopené, ktoré umožnili respondentom použiť aj vlastnú odpoveď. Pri niektorých otázkach mohli respondenti vybrať viac odpovedí.

Pri vyhodnotení sme previedli frekvencie odpovedí z absolútnych hodnôt na hodnoty relatívne. Voľné odpovede sme vyhodnotili tzv. obsahovou analýzou textu. Pri štatistických vyhodnoteniach a grafickom spracovaní bol využitý program Microsoft Excel. Konečné výsledky z odpovedí (grafická príloha) sme začlenili do kontextu doterajších poznatkov a odvodili praktické závery.

Vymedzenie výberového súboru bolo realizované tak, aby reprezentovalo čo najväčšie názorové spektrum respondentov. Základnou štatistickou jednotkou boli obyvatelia vidieckych sídiel Buková, Zvončín, Suchá nad Parnou, Dechtice, Dolná Krupá, Hrnčiarovce nad Parnou, Cífer a Jaslovské Bohunice, vo veku nad 18 rokov, charakterizovaní sociálno-demografickými charakteristikami ako sú pohlavie, vek, dĺžka bývania v obci, rodinný stav, najvyššie dosiahnuté vzdelanie a charakter zamestnania.

Tab.1 Pohlavie

Pohlavie	Počet respondentov	% z celkovej vzorky
Muži	83	42,1
Ženy	113	57,4
Neuvedené	1	0,5
Spolu	197	100,0

Tab.2 Veková štruktúra

Vek v rokoch	Počet respondentov	% z celkovej vzorky
18-39	71	36,0
40-59	95	48,2
60 a viac	30	15,2
Neuvedený	1	0,5

Tab.3 Dĺžka bývania v obci

Dĺžka bývania v obci	Počet respondentov	% z celkovej vzorky
Od narodenia	121	61,4
Viac ako 10 rokov	59	29,9
Menej ako 10 rokov	17	8,6

Tab. 4 Rodinný stav

Rodinný stav	Počet respondentov	% z celkovej vzorky
Ženatý/vydatá	138	70,1
Rozvedený/rozvedená	8	4,1
Vdovec/vdova	11	5,6
Druh/družka	0	0,0
Slobodný	35	17,8
Neuvedený	5	2,5

Tab. 5 Vzdelanostná štruktúra

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Počet respondentov	% z celkovej vzorky
Základné	26	13,2
Stredné	139	70,6
Vysokoškolské	30	15,2
Neuvedená	2	1,0

Tab. 6 Zamestnanecká štruktúra respondentov

Charakter vykonávanej práce	Počet respondentov	% z celkovej vzorky
Zamestnaný	113	57,4
Študent	11	5,6
Dôchodca	36	18,3
MD, v domácnosti	5	2,5
Nezamestnaný	13	6,6
Živnostník/podnikateľ	14	7,1
Neuvedená	5	2,5

Z analýzy osobných charakteristík môžeme skonštatovať, že vo vybranej vzorke respondentov dominovali ekonomicky aktívni obyvatelia, zamestnaní, so stredoškolským vzdelaním, ženatí a vydaté ktorí v obci žijú od narodenia.

VÝSLEDKY A DISKUSIA

Výsledky hodnotenia sociologického prieskumu uvádzame krátkou analýzou odpovedí v sumáre za všetkých 197 respondentov.

Kvalitu vidieckych sídiel ovplyvňujú hospodárske činnosti, ktoré sú často lokalizované priamo v intraviláne obce, alebo v jej bezprostrednom okolí. Ide predovšetkým o priemyselné prevádzky, dopravu, poľnohospodárske objekty, menšie výrobné, skladovacie alebo opravárenské prevádzky, stavebné aktivity, ktoré znečisťujú ovzdušie a pôsobia na obyvateľov obcí zvýšeným hlukom, prachom a pod.

Cieľom prvej otázky bolo zistiť, či respondenti vedia diferencovať negatívne vplyvy stresových faktorov na kvalitu životného prostredia. Deviatim vybraným oblastiam - priemyslu, energetike, poľnohospodárstvu, lesnému hospodárstvu, vodnému hospodárstvu, doprave, odpadovému hospodárstvu, výstavbe, urbanizácii a rekreácii mali respondenti priradiť jeden zo šiestich stupňov závažnosti ich negatívneho vplyvu na kvalitu životného prostredia.

Z celkového počtu 197 respondentov, najvyššie percento (32,5%) si myslí, že na kvalitu životného prostredia má veľmi významný negatívny vplyv odpadové hospodárstvo. Významný negatívny vplyv má priemysel (24,9). Energetika, doprava, výstavba a urbanizácia má priemerný negatívny vplyv. 26,4% respondentov si myslí, že poľnohospodárstvo má priemerný až významný negatívny vplyv. Vodné hospodárstvo má nízky negatívny vplyv. V hodnotení na posledné miesto sa dostali lesné hospodárstvo a rekreácia, ktoré obyvatelia chápu ako veľmi slabý faktor, ktorý by mohol negatívne ovplyvniť kvalitu ich životného prostredia. Zaujímavé v tomto hodnotení bolo, že viac respondentov priradilo vyšší stupeň závažnosti odpadovému hospodárstvu ako priemyslu. Je to zrejme ovplyvnené súčasnou situáciou, kedy priemysel v obciach nie je zastúpený, je koncentrovaný najmä v okresnom meste Trnava a naopak situácia s odpadom, predovšetkým narastajúci počet divokých skládok, obyvatelia obcí pocitujú ako naliehavší problém, nakoľko odpad je lokalizovaný v katastri každého vidieckeho sídla. Energetiku ako negatívny faktor ovplyvňujúci kvalitu životného prostredia vnímali citlivejšie ženy ako muži a obyvatelia žijúci v obciach viac ako 10 rokov, so stredoškolským vzdelaním, zamestnaní, predovšetkým obyvatelia z obcí ležiacich v blízkosti Jaslovských Bohuníc.

Priemerné poradie významnosti negatívneho vplyvu od najzávažnejšieho vplyvu po najmenej závažný bolo nasledovné: odpadové hospodárstvo, doprava, poľnohospodárstvo, energetika, výstavba a urbanizácia, priemysel, vodné hospodárstvo, rekreácia a lesné hospodárstvo.

Podobný charakter mala otázka, v ktorej mali respondenti diferencovať pozitívny vplyv uvedených faktorov na kvalitu životného prostredia na základe priradenia stupňa významnosti nasledovným faktorom - dostatok pitnej vody, výskyt chránených území, lesov, ornej pôdy, kultúrnych pamiatok a tradícií, nerastného bohatstva, obytných priestorov a priestorov pre rekreáciu a zotavenie. Opäť sme zvolili 6 stupňovú škálu možných odpovedí na

základe stupňa významnosti od veľmi významného, významného, priemerného, nízkeho, veľmi nízkeho a neuvedeného. Z celkového počtu 197 respondentov, najvyššie percento prisúdilo veľmi významný stupeň trom pozitívnym prvkom a to dostatku vody pre pitné účely, lesom a chráneným územiám. Do kategórie významných sa dostali dostatok ornej pôdy, kultúrne pamiatky a tradície, obytné priestory a priestory pre rekreáciu a zotavenie. Najvyššie percento z celkovej vzorky opýtaných (29,9%) priradilo nerastnému bohatstvu veľmi nízky vplyv na kvalitu životného prostredia. Priemerné poradie faktorov od najväčšieho významu po najmenší význam pozitívneho vplyvu na kvalitu životného prostredia je nasledovné: dostatok vody pre pitné účely, dostatok ornej pôdy, obytné priestory, kultúrne pamiatky a tradície, chránené územia, lesy, priestory pre rekreáciu a zotavenie a nerastné bohatstvo. Z tohto poradia vidno, že z pohľadu obyvateľov kvalitu sídiel najviac pozitívne ovplyvňuje vybudovaná technická infraštruktúra, predovšetkým vodovod, vyriešená bytová otázka, ktorá sa zväčša spája s mladšou vekovou kategóriou respondentov, zastúpenie kalitných pôd, ktoré preferovali naopak vyššie vekové kategórie, ale aj zachovalé tradície, dostatok zelene v obci a tiež blízkosť plôch vhodných na relax, ktoré naznačili pozitívny záujem respondentov o prírodné a kultúrno-historické danosti územia.

V tretej otázke sme chceli zhodnotiť, aký majú obyvatelia vzťah ku svojej obci. Domnievame sa, že tento vzťah či už pozitívny alebo negatívny môže byť ukazovateľom aj kvality životného prostredia v sídlach. Najvyššie percento respondentov (57,4%) sa v obci narodilo, obec je ich domov, cítia sa v nej spokojne a neodišli by z nej. 30,5% sa v obci nenarodilo no napriek tomu sa v nej cítia dobre, majú tu svoju rodinu, známych a ani v blízkej budúcnosti z obce neplánujú odísť. Najnižšie percento opýtaných (1,5%) sa v obci necíti dobre a plánuje odísť. Zvyšok respondentov nevedelo svoj vzťah k obci posúdiť alebo si zvolili vlastnú odpoveď.

Medzi vyšpecifikované environmentálne problémy, ktoré znižujú kvalitu životného prostredia sídiel boli zaradené technické nedostatky ako sú nevybudovaná kanalizácia a vodovod, neudržiavané cesty, divoké skládky odpadov, chýbajúce chodníky pre chodcov, ale aj nedostatok kultúrnych podujatí, žiadna bytová výstavba, slabé služby, znečistené potoky, vysoká nezamestnanosť, nepostačujúce dopravné spoje, intenzívna doprava vedúca cez obce spojená so zvýšenou hlučnosťou a prašnosťou, nezáujem občanov o veci verejné, zlé medziľudské vzťahy, nedostatok finančných prostriedkov, slabé školstvo a pod. Často obyvatelia spájali environmentálne problémy s rizikovými faktormi ktoré chápali ako zdroje svojej nespokojnosti.

Za závažný rizikový faktor považuje znečistené povrchové vody 45,2% respondentov, znečistené pôdy 39,1% respondentov, znečistené podzemné vody 29,9% a znečistené ovzdušie 23,9% respondentov. 43,7 % hodnotilo ako veľmi závažný rizikový faktor skládka odpadu. 35,0% respondentov za veľmi závažný faktor označilo nebezpečie z ožiarenia. Túto skutočnosť zrejme pomienil fakt, že v okrese sa nachádza jadrová elektráreň. K menej závažným faktorom podľa odpovedí respondentov patrili hluk, erózia a zápach. Seizmická a svetelné efekty boli hodnotené ako nezávažné rizikové faktory.

S hodnotením kvality životného prostredia vo vidieckych sídlach úzko súvisí problematika informovanosti. Ak sa majú obyvatelia zapájať do riešenia praktických otázok týkajúcich sa životného prostredia musia byť vhodne a dostatočne informovaní. Najstarším spôsobom informovania o udalostiach je ústne podanie (Jiráková, Straka, 2006). Ako je v skutočnosti zabezpečený prísun informácií sme sa dozvedeli z nasledujúcich odpovedí. Najviac informácií (42,64%) sa obyvatelia hodnotených obcí dozvedajú z miestneho rozhlasu. Ďalším zdrojom informácií je výveska obecného úradu. Na treťom mieste boli noviny za ktorými nasledovala vlastná iniciatíva a to predovšetkým komunikácia so sudedom. Zdrojom informácií boli aj rozhlas a televízia, pán farár a škola.

Či túto informovanosť obyvateľa považujú za postačujúcu sme zisťovali v ďalšej otázke. Najvyššie percento opýtaných (54,3%) ohodnotilo svoju informovanosť ako dostatočnú až veľmi dobrú. Nasledovali odpovede v ktorých respondenti uviedli, že ich informovanosť je nízka až povrchná. 10,2% nie je o problematike životného prostredia vôbec informovaná. Rozdielnosti v odpovediach z hľadiska osobných charakteristík neboli výrazné. Väčšina respondentov, ktorá svoju informovanosť označila ako dostatočnú boli obyvateľa žijúci v obci od narodenia, alebo viac ako 10 rokov, muži aj ženy, 40-59 roční, ženatí aj rozvedení so základným ale aj vysokoškolským vzdelaním, zamestnaní aj nezamestnaní ako aj živnostníci a podnikatelia.

Medzi významné faktory ovplyvňujúce rozvoj obce je ochota miestnych ľudí zapájať sa aktívne do diania v obci. Jednoducho, ak obyvateľom bude na svojej obci záležať, budú mať oveľa vyššiu šancu na úspech aj na snahy chrániť krajinu (Đurišová, Mentel, 2006). Z hodnotenia vyplynulo, že najviac respondentov má záujem o verejné veci a do diania v obci sa pravidelne zapája. 25,4 % sa viac zaujíma ako nezaujíma o veci verejné a o necelé jedno percento menej respondentov sa viac nezaujíma ako zaujíma o riešenie verejných vecí. 4,1% sa o dianie v obci vôbec nezaujíma. 0,5% respondentov neuviedlo na túto otázku odpoveď. Rovnaké percento opýtaných v odpovedi uviedlo, že svoju participáciu pri riešení verejných vecí podmieňuje konštatovaním *o aké veci ide*. Z odpovedí môžeme usudzovať, že väčšina obyvateľov v hodnotených obciach je aktívna a má záujem nielen zúčastňovať sa na akciách ale ich aj organizovať predovšetkým v súčinnosti s obecným úradom, farským úradom alebo miestnou školou. Z hľadiska osobných charakteristík sa najviac o riešenie verejných vecí zaujímali vysokoškolsky vzdelaní respondenti a naopak najmenej študenti.

Okrem obyvateľov sa o rozvoj obce stará starosta obce, poslanci obecného zastupiteľstva, farári, podnikatelia a miestne školy. Najvyššie percento opýtaných označilo za najiniciatívnejšieho v obci starostu. Medzi pravidelné akcie ktoré organizujú v obciach patria Deň matiek, vítanie Nového roka, Mikuláš, stavenie májov, akcie pre dôchodcov, vystúpenia ľudovej hudby, ale aj športové podujatia ako sú futbalové zápasy a pinpongové turnaje.

V každej vidieckej obci majú miestne samosprávy stanovené priority rozvoja. Všetky priority sú z pohľadu obyvateľov dôležité, ale ich realizácia je limitovaná financiami. Najvyššie percento opýtaných uviedlo za veľmi dôležitú prioritu riešiť otázku zdravého životného prostredia, medziľudských vzťahov a pracovných príležitostí. Za dôležitú prioritu považujú aj zlepšenie vybavenosti obce službami, zvýšenie estetickej stránky obce a výstavbu bytoviek. 46,2% nezamestnaných uviedlo za prioritu vytvorenie pracovných príležitostí v obci. 66,7% dôchodcov za prioritu uviedlo zlepšiť vybavenosť obce službami. Medziľudské vzťahy respondenti zaradili medzi dôležité až veľmi dôležité priority. Nikto z celkovej vzorky si nemyslí, že problematika zdravého prostredia nie je dôležitá.

Ďalšou z príčin, ktorá môže ovplyvniť rozhodnutie obyvateľov z obce odísť je nízka životná úroveň. Zaujímalo nás porovnanie súčasnej životnej úrovne s úrovňou pred rokom 1989. Najvyššie percento opýtaných (40,6%) si myslí, že sa ich životná úroveň zvýšila. Išlo predovšetkým o vzorku obyvateľov, ktorí v obci žijú od narodenia alebo viac ako 10 rokov, mužov aj žien, vo veku 18 až 59 ročných, ženatých ale aj slobodných, so stredným a vysokoškolským vzdelaním, zamestnaných, študentov aj živnostníkov. Až 46,2% nezamestnaných uviedlo, že ich životná úroveň sa za hodnotené časové obdobie zvýšila. 24,4 % si myslí, že sa ich životná úroveň od roku 1989 znížila. Ide o staršie vekové kategórie viac ako 60 ročných, rozvedených alebo ovdovených so základným vzdelaním v súčasnosti na dôchodku. Viac ako 18 percent všetkých respondentov túto situáciu nevedelo posúdiť.

Kvalitu života v sídle ovplyvňujú aj dobré medziľudské vzťahy. Najvyššie percento opýtaných z celkovej hodnotiacej vzorky si myslí, že medziľudské vzťahy sa za posledné obdobie zhoršili (44,2%). Naopak viac ako 26 % si myslí, že medziľudské vzťahy sa nezmenili a stále sú dobré. Viac ako 22% nevedelo tento stav posúdiť. Iba 4,1% respondentov

si myslí, že sa medziľudské vzťahy za posledné obdobie zlepšili. Pre nezamestnaných a živnostníkov sa medziľudské vzťahy nezmenili a stále sú dobré.

Kvalitu životného prostredia ovplyvňujú aj ďalšie faktory. Chceli sme od respondentov aby charakterizovali úroveň životného prostredia z pohľadu estetickej stránky obce, vybavenosti obce službami (obchodmi), ďalej úroveň školstva, športové a kultúrne možnosti, bytovú otázku, estetickú stránku obce, dopravnú prepojenosť, úroveň zdravotníctva, pracovné príležitosti a technickú vybavenosť v obci. Z celkového počtu respondentov najvyššie percento si myslí, že kvalita životného prostredia z tohto pohľadu je dobrá (64,5%). Rovnako vysoké percento opýtaných úroveň školstva a zdravotníctva, technickú vybavenosť, vybavenosť obce službami, dopravnú prepojenosť a bytovú otázku hodnotilo ako dobrú. 56,9% označilo pracovné príležitosti v obci za slabé. Tento názor mali predovšetkým ekonomicky aktívni obyvatelia vo vekovej kategórii 40-59 roční. Aj športové a kultúrne možnosti vyžitia hodnotila väčšina respondentov za slabé.

Perspektívy rozvoja obce vidia respondenti vo výstavbe rodinných domov, v agroturistike, v podnikaní, v poľnohospodárstve, vo výrobe biopotravín, v rozvoji služieb, v ponuke pracovných príležitostí, v energetike, vo vhodnej polohe obce, vo vzdelaní, v modernizácii obce, ale aj v dostatku finančných prostriedkov, či v kultúrnych pamiatkach. Časť respondentov si myslí, že perspektívy rozvoja obce závisia od zdrojov i od správneho fungovania obecného úradu. 6,5% nevidí žiadnu perspektívu rozvoja obce.

Zdroje, ktoré by mohli byť využité pri rozvoji obce vidia obyvatelia v príjmoch z daní, v duchovných hodnotách, v energetike, v chránených územiach, v ľudskom potenciále, ale aj v spropagovaní kultúrnych pamiatok, v dostatku vody, využívaní rybníkov, v podmienkach pre agroturistiku, vo vhodnom podnikateľskom prostredí, v nerastných surovinách, v atómovej elektrárni a pod. V odpovediach sa vyskytol aj názor, že *vd'aka starostovi žiadne zdroje nemáme*.

Každý človek vo svojom živote uprednostňuje rôzne hodnoty, ktoré charakterizujú jeho životný štýl. Pre väčšinu respondentov (78,7%) z vybraných obcí má najvyššiu hodnotu v ich živote rodina a zdravie. 38,6% uprednostňuje zdravé životné prostredie. Pre viac ako 30 % respondentov sú to medziľudské vzťahy. Financie, za najvýznamnejší faktor ovplyvňujúci ich životný štýl, uviedlo viac ako 26% oslovených. Viac ako 18 % za najvýznamnejší faktor považuje nezávislosť. Najmenej respondentov na prvé miesto uviedlo kariéru. Aj vzhľadom na osobné charakteristiky sa toto poradie faktorov výrazne nezmenilo. Najvyššie percento slobodných respondentov kariéru uviedlo na druhej najvýznamnejšej pozícii v rámci svojho života. Pre väčšinu dôchodcov kariéra a nezávislosť v živote už nie sú také dôležité ako napríklad zdravie, rodina a medziľudské vzťahy. Naopak rozvedení uprednostňujú vo svojom živote okrem zdravia aj peniaze a nezávislosť.

Rovnako k faktorom ktoré najviac ovplyvňujú hodnotovú orientáciu respondentov patrí rodinné zázemie, náboženské cítenie a škola. Ďalej sú to priateľské vzťahy a pracovisko a na záver internet, reklama a politika. Staršie vekové kategórie 60 a viac ročných respondentov sú v živote najviac ovplyvnení rodinou a náboženským cítením.

ZÁVER

Hodnotenie kvality života je veľmi zložitá a náročná a vyžaduje si nevyhnutne aplikáciu interdisciplinárneho prístupu. Veľmi dôležité je venovať náležitú pozornosť nielen objektívnym ale aj subjektívnym faktorom – hodnoteniu z pohľadu obyvateľov. Výsledky sociologického výskumu priniesli poznatky o postojoch a názoroch obyvateľov zázemia Trnavy na problémy ich životného prostredia. Odpovede na položené otázky prispeli k aktívnemu prístupu respondentov k riešeniu problémov spojených s danou problematikou. Spektrum názorov obyvateľov dotknutých obcí na vyšpecifikované problémy môžu byť využité pri ochrane atribútov prostredia a návrhoch rozvojových stratégií obcí. Realizácia

sociologického prieskumu prispela aj k zvýšeniu informovanosti obyvateľov o problematike tvorby a ochrany životného prostredia.

LITERATÚRA

- Ďurišová, M., Mentel, A. (2006): Kroj ako nástroj rozvoja vidieka v Štajersku. In sborník príspevků Venkovská krajina, Brno, ISBN: 80-239-7166-2, s. 28-31.
- Jiráková, P., Straka, V. (2006): Specifika reklamy ve venkovském prostředí: kontrasty, a paradoxy ovplivňování podoby venkova reklamou. In sborník príspevků Venkovská krajina, Brno, ISBN: 80-239-7166-2, s. 84-86.
- Havrlant, M. (1999): Posuzování kvality životního prostředí z aspektu geografie. Folia geographica 3, ročník XXXII, Prešov, s. 332-336.
- Huba, M. (1996): Uplatnenie zásad trvalej udržateľnosti pri hodnotení environmentálnych vplyvov rozvojových koncepcií, Životné prostredie, 30, 1, s. 19-21.
- Ira, V. (1999): Životné prostredie, kvalita života a trvalo udržateľný rozvoj vo vnímaní a predstavách obyvateľov (V regiónoch Dolné Pomoravie, Tatry a Východné Karpaty). Folia Geografica 3, ročník XXXII, Prešov, s. 338-345.
- Kollár, D. (1997): Percepčia základných životných potrieb vidieckeho obyvateľstva v Bielych Karpatoch. Geographia Slovaca, 12, s. 69-78.
- Kreidl, M. (2001): Kvalita a udržateľnosť života. Praha, CESES FSV UK
- Mládek, J. (1993): Starnutie obyvateľstva, globálna a regionálna dimenzia. In: Kiergegaardove dni. Zborník z filozofickoekologického sympózia. Technická univerzita, Zvolen, s. 66-76.
- Moyzeová, M. (2004): Hodnotenie vplyvov na ekologickú štruktúru krajiny v podmienkach hospodársky intenzívne využívaného regiónu (na príklade modelového územia okresu Trnava). Dizertačná práca. Bratislava. s. 152.
- Pašiak, J. (1997): Problematika malých sídiel a ich trvalo udržateľný rozvoj. In: Aktuálne problémy regionálneho rozvoja, Univ. M. Bela, B. Bystrica, s. 52-60.
- Podolák, P., 1999: Populačný vývoj vidieckych sídiel Slovenska, Folia geographica 3, r. XXXII, Zborník štúdií z XII. Zjazdu SGS, Prešov, s. 67-72.

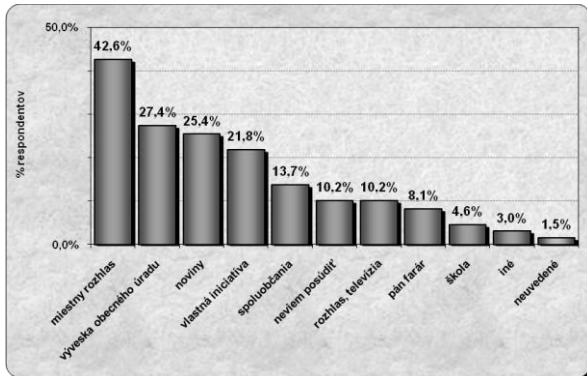
KONTAKT:

Milena Moyzeová, RNDr., PhD., Ústav krajinnej ekológie SAV, Štefánikova 3, 814 99 Bratislava, 02/52494849, milena.moyzeova@savba.sk

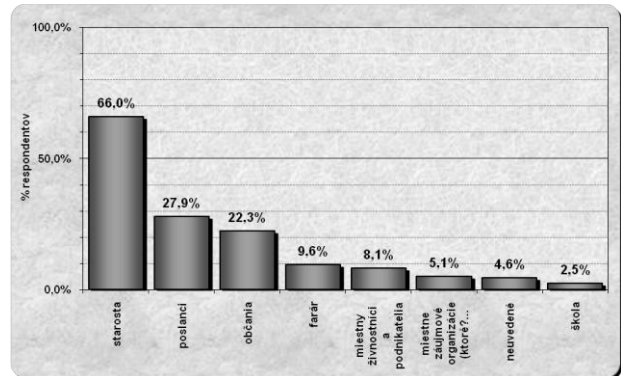
Príspevok je výsledkom riešenia projektu VEGA 2/0152/09 Revitalizácia krajiny v nových socioekonomických podmienkach

Grafická príloha.

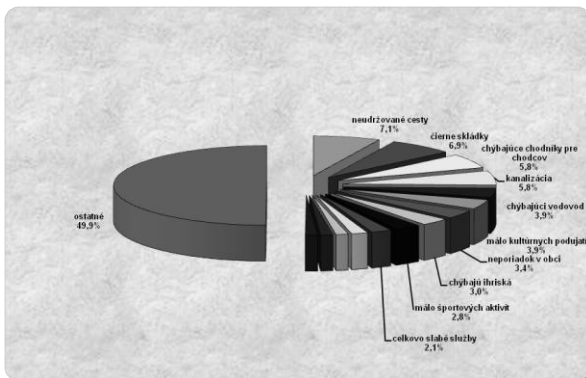
Zdrojom informácií o stave životného prostredia v obci a regióne sú:

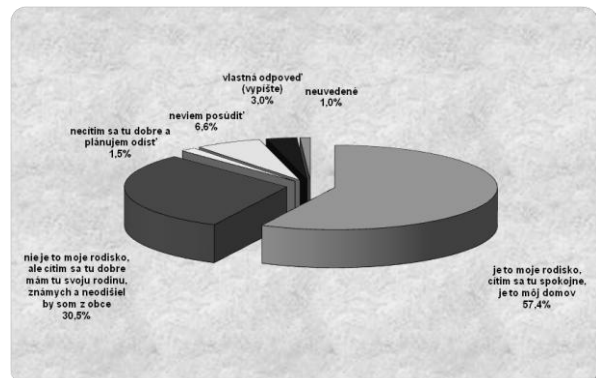
Kto sa podľa Vás najviac stará o rozvoj obce

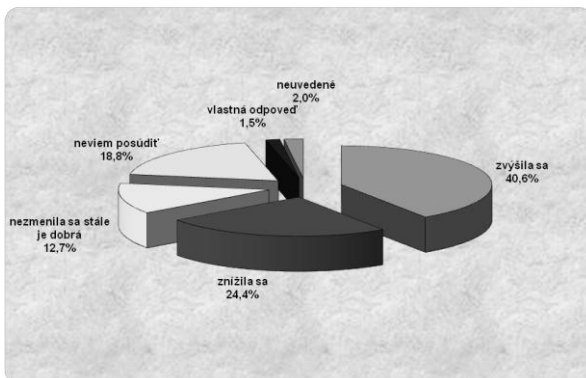
Uveďte maximálne päť z Vášho pohľadu najzávažnejších problémov vo vašej obci

Ako hodnotíte vzťah k svojej obci

Ohodnoďte životnú úroveň vo vašej obci (porovnanie súčasnosti s obdobím pred rokom 1989):

Medziľudské vzťahy v obci sa:

